

HA A SZERELEM MEGHAL...

(Folytatás.)

NEGYEDIK FEJEZET,

amelyben Lucián nagy és keserves galibákat okoz.

Mikor az ódon német ház lármás falépcsőin már eldübörögtek a száguldó Lucián lépései és a dörrenő kapu jelezte, hogy a szépasszony futárja az utcára ért, a költő nyugtalan szívveréssel nógatta a lassan cammogó perceket.

Ha meglepte a kétség, elhaló dobogást érzett, mint mikor a drága cipellők távolodó zaját elnyeli a messzeség. De ha felderült benne a bizalom, édesen felfájó, szapora kopogtatás hangzott fel a szívében, mint mikor valaki, akit nagyon várunk, ajtónk elé érkezik. Aztán lezárta a szemét és látta Luciánt. Már a hídra ért, már az erdőben fut, most vágdat el az üres kert előtt, egy pillanatra megáll, Eliz lábnyomát keresi az ázott avaron, majd nyakába veszi a világot és bedönti Rotz úr ajtaját. Iszik, fecseg, felbosszantja Rotz urat, aztán dübörög a kocsin... a szépasszony benyit... Lucián feláll... egyet köszörül a torkán... bemutatkozik...

— Nem! — kiáltott magában. — Ez így lehetetlen.

Úgy találta, hogy a jelenet valószínűtlen, fonák és erőszakolt. Lucián minden hájjal megkent csirkefogó, aki a megismerkedés nehéz és kényes feladatát bizonynyal ügyesebben fogja megoldani.

Hogy is lesz tehát?

Már a hídra ért, már az erdőben fut, most vágdat el a kert előtt, egy pillanatra megáll, Eliz lábnyomát keresi az ázott avaron, aztán nyakába veszi a világot és bedönti Rotz úr ajtaját...

Valaki a szobába nyitott. Frau Roitsch, a háziasszony jött befüteni. Egy nagy, csontos, sovány, elkényszeredett ábrázatú német asszonyság, akit úgy megemésztett a hosszú özvegység és a vigasztalan külső titkos bánata, hogy ruhájában állandóan valami sajátságos ecetillatot hordozott. A költő alig várta, hogy végezzen a tűzzel, s ugyancsak felsóhajtott, amikor nagysokára felbúgott a láng s a bánatos asszonyság kiment.

Míg mind forróbb és forróbb nyugtalansággal szötte gondolatait, amelyekkel állandóan Lucián sarkában kullogott, észrevétlen elborulással leszállott az éjszaka. A kályha rostélyán átvilágolt a tűz s a fekete falon hajbakaptak az árnyak. Lovagok viaskodtak, sárkányok repültek, havas erdőben rőzsehordó vénasszonyok jártak, majd egy vágató hintó tűnt fel a fák között, amint surrogó küllőkkel közeledik egy soktornyú város felé. A hintóban egy pelerines férfi ül, aki valamit hevesen magyaráz, mellette egy hölgy, aki törölgeti a könnyeit...

— Istenem — sóhajtott a költő. — Ha a szépasszony valóban meglátogatna...

Ekkor a szűk utca csöndjébe hirtelen beledörömbölt egy közelgő kocsí. A kerekek búgtak, a patkó csattogott. Aztán a fogat lassított s a ház előtt megállt.

Csönd.

A költő feltámaszkodott a könyökére. Nyitvafelejtett szájjal az ablakra bámult, figyelt. A szíve megállt, a lélekzete elakadt.

— Sóóóóódawasser, sodawasser!... — ordított fel valaki az utcán.

S a költő azt is hallotta, hogy a szomszéd söntésből visszakiált a csapos:

— Fenének köll most szódavíz! Menjen oda, ahol whiskyt is mérnek! Mire a kocsí feldübörgött és továbbszaladt.

— Gazemberek! — hördült fel a költő. És visszahanyatlott a párnái közé.

Hogy meddig feküdt így, maga sem igen tudta. Csak arra eszmélt, hogy nyikorog a kilincs és belép Lucián.

— Nos? — kérdezte lefojtva a költő.

Lucián nem felelt. Szótlanul lámpást gyújtott, kihámozta magát a nyirkos köpenyből, leült. És a költő valami szűkölő sejtelemmel nézett az arcába, amely annyira ünnepélyes volt és szokatlanul komoly, mint azoké a tapintatos uraké, akik a katasztrófát olyan lassú és gyengéd formában közlik az érdekeltekkel, hogy annál még a villámcsapás is humánusabb.

— Nos? — ismételte a költő.

— Láttam az asszonyt — felelt röviden Lucián.

— Ugy-e?! — kiáltott a beteg. — Jól éreztem, hogy ott lesz!...

— Jól.

— Beszéltél vele?

— Nem beszéltem vele.

A beteg kiperdült az ágy szélére.

— Mért, te szerencsétlen?!

— Azért nem beszéltem vele — válaszolt Lucián és cigarettára gyújtott — mert amikor benyitott a vendéglőbe és ott látta feküdni a Rotz urat a padlón...

— Rotz urat a padló-hón?...

— Ja igaz — csapott az asztalra Lucián. — Meghalt...

A költőnek homlokára szaladt a szemöldöke, kinyílt a két szeme.

— Az a hatalmas, életerős ember?... Mibe?...

— Bizony én nem kérdeztem, testvér. Mert, tudod, úgy történt a dolog, hogy amikor beülök a kis vendégszobába, aztán beszélgetek vele és magyarázom neki, hogy az egész Bethmann-Hollweg-féle konzervatív politika milyen marhaság, egyszer csak elkezdi ám szívni a levegőt, hogy űűű, aztán a szívéhez kap, égnek fordul a szeme, megtántorodik, elvágódik a padlón, s mire észbekapok: vége van. Azt hiszem, megütötte szegényt a guta.

— Borzasztó! — dörzsölte arcát a beteg.

A szobában pár percig olyan nagy és mély volt a csönd, mint mikor a halál kaszája a levegőben megsuhog.

— Akkor lépett be az asszony — folytatta Lucián. — Nagyon természetesen megijedt, egyet sikoltott és elszaladt. Na meg ilyen abszurd helyzetben, lásd be, igazán nem lehet valakit megszólítani.

— Borzasztó... borzasztó... — hajtogatta a költő.

A szörnyű jelenetet maga elé képzelte s valósággal kisápadt rajta a megrendülés. Hirtelen nyakába rántotta a takarót, befordult a fal felé, hallgatott.

Lucián újból rágyujtott, beledőlt a karosszékebe és pőfékelt, mint egy török. Aztán oldalra fektette a fejét és olyan figyelemmel kezdte nézegetni a falat, a falon a kefetartót és a porlepte levelezőlapok kiszegelt csoportjait, mint akit a dolog rendkívül érdekel. Így tartott ez sokáig. A nagy, mozdulatlan csöndben úszott a füst, a füst rétegesre terült felhőzete alatt Rotz úr emléke szárnyalt s az óra únottan kalatyolt a falon.

— Hanem baj van! — szólt fel félhangon Lucián.

A beteg megmozdult.

— Mi baj van?

— Az a baj van, testvér, hogy én azt az asszonyt ismerem.

A takaró hirtelen lerepült, a költő felemelkedett és belebámult Lucián arcába.

— És mért mondod ezt csak most?!

Lucián hosszasan gondolkozott.

— Izé... Mert féltém.

— Mitől?

— Hogy rossz néven veszed.

— Mit?

— Hát hogy ismerem.

— Nevetséges! — kiáltott a költő. — Van abban valami, ha...
Beszélj már, kicsoda, hol lakik?...

Lucián felnevetett.

— A dolog nem olyan egyszerű!

— De ha ismered!

— Ismerem hát. Persze, hogy ismerem. De éppen azért fogsz megnehezteni, hogy nagyon is ismerem...

A költő türelmetlenül intett.

— Lucián, nagyon kérlek, ne adj fel itt nekem rébuszokat, beszélj világosan.

— Nem haragszol meg?

— Nem.

— És okos leszel?

— Ejh, ne cicázz már, kérlek!

— Te mondad! — bólintott Lucián. — Mindazáltal kijelentem, hogy én is voltam valamikor húszéves, ennél fogva tisztelem és becsülöm az érzelmeidet. Előre figyelmeztetek azonban, hogy amit mondok, nem lesz kritika, csak száraz tényállítás. És mihelyt látom, hogy felhúzod az orrod, abban a pillanatban elhallgatok. Mehetünk?

— Mehetünk — intett a költő. Kiült az ágy szélére és sápadtan figyelt.

— Azon kell kezdenem — fogott hozzá Lucián — hogy van egy kedves cimborám, hírből talán te is ismered, Gunther úr. Ez a Gunther úr muzsikus. Jelenleg a Centraltheater karmestere. Nem ismered?

— Nem ismerem. De mi köze mindehhez Gunther úrnak?

— Azonnal rátérek arra is. Tudod, ez a gazfickó valahonnan Dániából, a szép és szabványos férfiak hazájából szakadt ide, s egyébként igen

mulatságos cimborá lennie, de utálatossá teszi egy megbocsájthatatlan tulajdonsága: sikere van a nők körül. Azt hiszem, tudod, milyen férfiakra szokták ezt mondani. A külseje? Ilyennek képelem Siegfriedet táncmester korában. Szőke, nagy, hibátlan, jól beretvált, illatos és leereszkedő. A szerelmesleveleket garmadával kapja, tehát két hét alatt mindenkire ráún. Én egy nagy lumpolás alkalmával még tavaly ismerkedtem meg vele s azóta, mint rokonszakmabeliek, minden hónapban négyszer-ötször találkozunk. Mindig tizenötödike előtt, mert nekem tizenötödike után már nincs pénzem, ő meg nem fizet, a gyalázatos. De hogy rátérjek a dologra, az a hölgy, akit én ma Rotz úr vendéglőjében láttam, az a hölgy ennek-előtte pár héttel még a Gunther úr szeretője volt...

— Lucián — mondta tört hangon a beteg — én azt hiszem, te most vagy tévedsz, vagy hazudsz...

Lucián megrázta a fejét.

— Testvér, jegyezd meg, én hazudni szoktam, de tévedni soha. És ha nem kölcsönről, vagy tartozásról van szó, még tévedésből sem hazudok. Tehát most igazat beszélek. Egyébként is azt mondtam, hogy ha felhúzd az orrodát...

— Nem... nem... — vágott közbe a költő. — Csak beszélj!...

— Hol is hagytam abba? — tépelődött Lucián. — Ja igaz. Tehát, mint mondtam, ez a hölgy pár héttel ezelőtt még a Siegfried táncmester úr babája volt.

— Honnan tudod?... Láttad?

— Láttam.

— Hol és mikor láttad?

— Azonnal elmondom. De ne kotyogj közbe, mert zavarsz. Először mást kell elmesélnem. Először azt kell elmesélnem, hogy ezelőtt körülbelül két héttel azt mondja nekem az a muzsikusból ojtott borbélysegéd, hogy jaj nem is hiszed, kérlek, milyen kellemetlen ügyem akadt. Azzal hosszúlere eresztve, mert állandóan dicsekszik a nyavalyás, előadja, hogy nemrégiben belebolondult egy nő, akit már nagyon szeretne lerázni a nyakáról, de nem lehet. Ez a nő, mint mondotta, a város egyik leggazdagabb és legmaflább kereskedőjének a hitvese, aki még nem is olyan régen a kereskedő egyik Ladenmädchen-e volt és aki most azzal hálálja meg a férjürem nagylelkűségét, hogy... Siegfried úr mindazonáltal kijelentette és elismerte, hogy a hölgy igen csinos, s mindössze azért akar vele szakítani, mert önagsága hihetetlen mértékben szentimentális és ugyanilyen mértékben erkölcstelen. Becsületesemre, majdnem felkacagtam. Gunther úr és az erkölcs!... Renomíroz a fiatalúr, gondoltam magamban, s azt már csak úgy félfüllel hallottam, hogy az illető hölgynek már többször igen energikusan kiadta az útját, ám a hölgy halálosan szerelmes bele, állandóan molesztálja, sőt üldözi. El is felejtettem volna az egész szószátyárkodást, azonban másnap, vagy harmadnap este személyesen győződtem meg róla, hogy Siegfried szaktársam ezúttal igazat beszélt. A dolog így történt: A Central-kávéházból nagyobb társasággal a „Blaue Affe“-ba mentünk.

— Hova, kérlek?...

— A „Blaue Affe“-ba.

— Körülbelül mikor?

— Ejh, hát olyan fontos ez? Tíz napja, tizenkét napja, mit tudom én. Csak annyit tudok, hogy már jóval éjfél után járhatott az idő és hogy

a „Blaue Affe“ kapuja alá érve, a sötét sarokból kiugrik egy elegánsan öltözött hölgy, aztán a Gunthernak esik. Elkezd ott neki, kérlek, szemrehányásokat tenni, lecsirkefogózza, legazemberezi, követeli, hogy azonnal hagyja ott a társaságot és menjen vele s mikor a vigyorgó Siegfried úr, akinek ez a jelenet láthatólag jól esett, ridegen, sőt gorombán elutasította, nekiesik ám a tíz körmével Lolának...

— Kinek?...

— Lolának. Egy kóristalánynak, aki Siegfried úr legfrissebb akvizíciója, és ha meg nem akadályozzuk, talán meg is öli. Mondhatom, undorító jelenet volt. Tajtékozott, dühöngött, magánkívül volt, esküszöm, a legbotrányosabb jelenet volt, amelyet eddig életemben láttam. A végén én tettem kocsira a jeles amazont...

A költő ennél a szónál halálsápadtan felállt.

— ...és még egy igen érdekes kalandom is akadt — folytatta belemelegedve Lucián —, mert amint a kocsi megindul velünk, egyszer csak nagy trappolás, a hágsóra felugrik egy részeg alak, kiszakítja a kocsi ajtaját...

Ebben a pillanatban a költő egy hirtelen ugrással Luciánra vetette magát és teljes erejéből az arcába ütött.

— Hazudsz!! — ordította.

Lucián talpraszökött, pár dermedt pillanatig farkasszemet néztek. A költő arcát valami kifejezéstelen, vad rémület fagyasztotta meg, s a két szeme alatt nagy, szederjes foltokban gyúlt a vér. Aztán megingott és ha Lucián el nem kapja, egész hosszában hanyattesik.

— Testvér... testvér... — nyögte Lucián.

Karjai között az eszméletlen költővel megindult az ágy felé, s míg vitte, arcán, az ökölcsapás kivörösödött és hirtelen megdagadt foltján, nagy, kövér csöppekkel végigpergett a könnyei.

— Nem akartam, testvér... — pityergett Lucián — nem akartam, testvér...

Reggel a költőnek vörösek voltak a szemei és Luciánnak fellegetes a homloka.

Egész délelőtt hallgattak és kerülték egymás tekintetét. Az el nem intézett ügyek kínos és feszült hangulata ülte meg az egész szobát, sőt Lucián már azt is érezte, hogy a beteg költőnek terhére van. Végül is úgy oldotta meg az állandóan körülöttük lebegő kérdést, hogy dél felé a háziasszonyt behívta, a beteget a gondjaira bízta, mondott valami egészen ostoba és átlátszó kifogást, aztán elment.

A távozó Lucián nehéz és lassú lépései eldübörögtek, s a költő úgy vélte, halottaskocsi gördül ki a házból. És már zsibbadozott is benne az a szomorkás hangulat, amely az elköltözötték után támadt ürességbe fészkeli be magát, mint az elhagyott várakba a bagoly és a denevér.

Lucián volt, Lucián nincs. Kettőjük közé állott egy láthatatlan harmadik. Aki most elment, az a régi cimbora, de aki itt volt, az már nem az. Idegen volt és szinte jól esett, hogy magával vitte a régi Lucián.

A kapu dörrent, az üres szobára kimondhatatlan árvaság borult. Aztán cammogott az idő, jött az ólomvilágos őszi délután, majd jött a vizenyős alkonyat és nyomában a kriptailatú éjszaka. S az árnyékba bukott szögletekben megmozdultak a képzelődés árnyai.

Itt Rotz úr feküdt égnekfordult szemekkel a padlón, ott egy kocsi gurult két vágatató almásderes után, amott egy karcusú hölgy lopakodott végig a szűk sikátorokon, előtte egy elegáns és szép férfi hölgygel a karján... egy kapualj... lárma... zokogás... kocsi... Lucián... aztán megint Rotz úr, aki azt mondja, hogy a szépasszony sápadt és bánatos... egy vándor, aki a vendéglőben iszik és figyel... újból a hintó, benne a szép hölgy... a szép hölgy sír az őszi utakon... Siegfried úr dőlyfösen kacag... és a vándor iszik és figyel és vár...

... Mire a hajnal átvergődött a befutott ablakon, merő veriték volt.

Újból meglepte az a gonosz borzongás, amelyet az erdőben érzett, kirázta a hideg, vacogott, hogy szinte zörögtek a csontjai. Majd forró vérhullám lüktetett át rajta, aztán bejött a szobába az ecetillatú asszony-ság, aki befűtött és minden tiltakozás ellenére ráerőszakolta a jeges priznicet.

Pár perc múlva édes fáradság ömlött el a testén, fülében megcsendült az elmúlás boldog muzsikája és elaludt.

Először virágos réteken, később harmatozó rozsvetések között haladt a messze ködlő hegyek felé, aztán elfáradt és hintóba ült. És a hintó ment, gurult, repült, ismeretlen tájak surrogtak az ablaka előtt, erdők, házak, vizek és hegyek rózsaszínű ködben derengő térségei, ahol valami csodálatos zszibongással minden dalolt. A kék hegyek mind magasabban és magasabban mutatták egy új föld és egy új ég tarajos határát, a zszibongás is mind erőteljesebb és harsogóbb éneke dagadt, majd az egymásra talált és összecsattogó áriák hatalmas szólama egyetlen mondatot harsogott be az ablakon: a szépasszony vár!...

Felriadt.

Ugyanaz a szorongó s a végsőkig nyugtalan érzés marcangolta a lelkét, mint tegnap, amikor Luciánt Rotz úr vendéglőjébe küldte.

— A szépasszony vár... — suttogta — a szépasszony vár...

Minden ízében remegett. Megdörzsölte a szemét, iparkodott az idegeit lecsendesíteni. De hovatovább töprengett, a belső hang annál hangosabban és durvábban döngette a szívét:

— A szépasszony vár!... A szépasszony vár!...

Lehánnya magáról a vizesruhát, felkelt. Odatámolygott a mosdóhoz, megtörülte az arcát és minden erejét megfeszítve felöltözött.

— Az Isten szerelméért! — csapta össze Roitschné a kezeit, amikor a folyosón megjelent. — Hova megy?

— Dolgom van.

— Hiszen alig áll a lábán! Támolyog! Odakint meg zuhog az eső!...

A költő ingerülten becsapta maga mögött az ajtót, csoszogott a lépcsőn lefelé. A kapu előtt megállt, nekidőlt a falnak.

A vigasztalanra elborult égből dőlt a víz. S olyan furesa volt az utca, olyan idegen, mintha most látta volna először az únottan gubbasztó házakat. És ő is más volt, ő is idegen volt. A lábaiban csont és izom helyett valami ernyedtt ürességet hordozott, a levegő nyers volt, metszette a tüdejét, s réveteg álomkép gyanánt keringett vele az egész világ.

Azt sem tudta hamarjában, merre van az erdő. Csak akkor bokándozott el a híd felé, amikor a folyó partján felbúgott egy villamos.

A hídon megpihent. Áthajolt a korlátón és hosszan, mozdulatlanul bámulta a megáradt folyót. A folyó barna hömpölygéssel gördült el a pil-

lérek között, megduzzadt hátán az esőcseppek apró tűszúrásaival, amelyek szüntelen súgással hullottak az égből.

Arra ocsudott fel, hogy egy rendőr gyengéd figyelmeztetéssel a vállára üt. A nagy darab, marcona német udvariasan motyogott valamit neki, s nem tágított mellőle, csak akkor, amikor átérték a híd túlsó oldalára. Ott útjára engedte, megfenyegette a mutatóujjával, s mindaddig szemmel tartotta, míg elnyelte az erdő.

A pad üres volt. Elázott levélroncsokat vert rajta az eső, s alatta, a megivakodott avaron, nem volt az eseményeknek semmi, semmi nyoma. Csak apró tócsák s itt-ott egy-egy csenevész fűszál, amely az esőcseppek alatt meg-megreszketett.

Hirtelen köhögés fogta el. S a beteg tüdő vonaglására úgy felelt az erdő, mint egy felriadt kutya. Vontatott zúgással felelték a fák, a hang vergődött, vándorolt, majd magába itta az eső halk szemetelése. Mire a kimerüléstől leroskadt a padra, már minden zaj elcsitult, s nem hallatszott más, csak egy folytonos zúgással beszélő S betű.

A pad nyírkos ülődeszkájából ruhájába ivakodott a víz, halk borszongással érezte, hogy a hideglelés hangyái mászkálni kezdenek a testén. Először megrémült, majd fellángolt benne a gondolat, hogy a szépasszony várja, felugrott, nekilódult az erdőnek, futott.

Alig tett néhány lépést, olyan gyöngeség fogta el, hogy ha nem nyalábol át egy fatörzset, talán össze is esik. Itt megállt, pihegett, kiköhögte magát, aztán újból fellármázta a belső hang, hogy a szépasszony várja és áttámolyodott a szomszéd fatörzsig, ahol újból megpihent. És így ment, így vánszorgott a fatörzsek mankóján, míg egy örökkévalóságnak tűnő vergődés után megnyílt az erdő, s az őszi eső végtelenjében az útszéli vendégfogadó felkődött.

A költő fogyatkozó ereje csak az első kőpiramisig volt elég. Ott leült, köhécselt és nézte a csárdát. Háta mögött zúgtak a fák, előtte egy felázott országút feküdt, végén a néma épülettel.

Úgy találta, hogy az út rettenetesen hosszú és nincs semmi reménye, hogy legalább a ravatalon viszontláthassa Rotz urat. Igen, az elsötétített szobában most gyertyák égnek, meleg van, a viasz és a virágok forró illata átsímogatja a halott homlokát, aki boldogan pihen. De hosszú az út, rettenetesen hosszú és nincs semmi reménye, hogy legalább a ravatalon viszontláthassa Rotz urat.

Osszedidergett. A lába fokozatosan hült, kezdte a talpán, felcsúszott a térdein és már a combjai is olyanok voltak, mint egy-egy kölcsönkért húsdarab.

A költő inkább kíváncsiságból, mint félelemből benézett a lelke ablakán, ahol a nagyon őszinte feleleteket szoktuk lánccon tartani és azt kérdezte magától:

— Vajjon csakugyan itt pusztulok?...

Később arra gondolt, hogy egyáltalában miért jött ide?...

Rotz úr ravatalon fekszik, az eső zuhog, a vendéglő zárva: a szépasszony nem is jöhet.

Vagy talán egy gonosz sugallat csábította ki?... Ej, mindegy már!... Egyébként is gonosz sugallat nincs, csak végzet van. Sors. Sors, amelynek a hangja mindig igaz. Talán ez akarta, hogy az országút partján, egy

kőpiramison fejezze be életét, amelynek a sors illőbb ravatalt már nem is adhatott...

Aztán megint kisüt a nap. Az országúton felbogarog egy hintó és a szép-asszony rátalál. Ő szép lesz, fehér lesz, mint a versei, amelyekben lilioszirmok cseppet a rímek muzsikáját és hallgatag lesz, mint az üdvözült szerelem, amely csak a csönd nyelvén tud vallani... Igen, a nap majd kisüt, a hintó jön, a hintó megáll s a szépasszony megsiratja őt...

— De ni! — szólta magában. — Képzeld, vagy valóban kocsidübörög?...

Az erdő irányába emelte fáradt fejét s a következő pillanatban olyan édes és forró rémület sikoltott át a szíven, hogy egy hangos ordítással talpra állt.

Jött a két deres...

A bakon fehér keztyűben egy öreg kocsis, mögötte egy nagy, csukott batár s a batár üveglablaka mögött egy halavány női arc...

— Halt! — sikoltott a költő s a lovak elé ugrott.

A két deres megtorpant, a hintó megállt.

Aztán csak annyit látott, hogy a batár ajtaja megnyílik s egy női kéz int neki, Hívja...

És a költő megindult az integető női kéz felé. Egész testében didegelve, lelkében valami édes fuvallommal, amelyet már előre megrészegetett a szépasszony illata. Aztán fellépett a hágsóra, s mikor a sötét kocsiból egy piros száj rámosolygott, hangos zokogással a szépasszony ölébe zuhant:

— Szeretlek!... Szeretlek!...

ÖTÖDIK FEJEZET,

amelyben „aki közületek nem bűnös, az vesse rá először a követ“.

Az ecetszagú asszonyosság este nyolc órakor majd hanyatt esett. Valaki füttyörészve bedöntötte az ajtót, aztán félrekapott kalappal megjelent a súlyosbeteg szobaúr.

— Mi történt magával? — hebegte Roitschné.

— Drága jó Roitschné asszonyom — mondta a költő és trefásan az asszony csontos kezeire paskolt. — Süsse meg az orvosát!

Roitschné egyik ámulatból a másikba esett.

— No de mi történt magával? Ivott?

— A színét se láttam!

— És olyan illatos a ruhája. Mitől?

A költő behúnyta a szemét, felkacagott.

— Virágot szagoltam, Roitschné asszonyom!

— Ahh! — sóhajtott az özvegy és égnek fordította a szeméit. Aszott ujjait egymásba kulcsolta, s hogy annál nagyobb nyomatékot adjon a romlott erkölcsök fölött való őszinte megbotránkozásának, összecucsorított szájjal bekacsázott a szoba ajtaján.

A költő végigfüttyörészte a szűk előszobát és Roitschné még éjfélkor is hallotta, hogy valaki dalol:

*Da ruf ich bei der Sonne Schein:
O stille meine Sehnsuchtspein!
Ich will nur deine Liebe,
Lieb mich und die Welt ist mein...*

És olyan melegen, olyan nagy belső lelkesedéssel, szinte ittasan zengtek a kopott szavak, mint mikor a kalitkából kiszabadult rabmadár meglátja a felhőket és felsikolt.

Másnap a költő szokatlanul gondosan öltözött. Aztán megindult azon az úton, ahol az őszi ködben és téli hóesésben két teljes hónapig bolyongott a legsodálatosabb tavasz ösvényein. Mert ha volt a világon szerelem, amelynek hatalma virágot fakasztott a novemberi rétén, lombokba borult a decemberi fákon és éneklőmadarakat keltett ki az elhagyott fészkek kihült ölén, akkor ez a szerelem a költő és a szépasszony szerelme volt.

Az erdő csendjét minden délután feldübörögte egy nehéz batár. A pad előtt meghalkultak a kerekek, egy ifjú férfi beszállt s a fogat elkarikázott a határ felé. És míg ment, bűgött, muzsikált, a lefüggönyözött ablakok mögött a fiú leborult a szépasszony lába elé és suttogott:

— Marian, Marian... te szép, szomorú Marian...

A fiú szavaiban volt valami beteges rajongás, valami nem erre a sárból összegyűrt világra való átszellemült gyönyör és olyan mély, olyan ösztönös tisztaság, hogy Marian ilyenkor mindig összeszorította az ajkait és elpirult. De egyszer annyira a lelkébe zengett ez az imádsághoz hasonlatos suttogás és annyira megdöbbenette a jóság és az ártatlanság derült közelsége, hogy hátrasímitotta a költő haját és hosszan, fürkészve a szemébe nézett.

— Mondd, ki vagy te?...

A költő meghökkent. Érezte, hogy az asszony szava az élet fel nem derített mélységeibe kiált s hogy ebben a mélységben értelmetlen visszhang bolyong.

— Én hogy ki vagyok? — ismételte és megvonta a vállát. — Egy lump magyar diák.

Az asszony mosolygott.

— Te lump vagy?

— Lump.

— Hát mit csinálsz?

— Semmit. Illetőleg iszom.

— Ejnye! — kacagott Marian. — És mért iszol?

— Hogy szépet álmodjak.

— És ital nélkül nem lehet?

A költő megcsókolta Marian kezét.

— A te öledben igen...

A szépasszony forró suttogással a költő füléhez hajolt:

— S neked az álom már minden?...

— Ó, minden! — válaszolta a fiú és tiszta szemében felcsillant a büszkeség: — Én költő vagyok!

Marian visszahanyatlott az ülés párnáira.

— Volt már valaha kedvesed? — kérdezte nagysokára.

A pirulásban most már a költőn volt a sor.

— Nem volt... sohasem volt... — mondta csendesen.

— Hát akkor kiről szoktál álmodni?

— Rólad.

— S mikor még nem ismertél?

— Akkor is rólad, Marian. Én téged mindig ismertelek...

Marian ölébe vonta a fiú fejét, s míg dajkáló melegséggel símogatta

a hullámos fűtöket, a meg-megnyiladozó függöny hasadékán kinézett a tájra. A kocsi már messze járt, a völgyekben apró falvak és néptelen majorságok bodrozták az égre a meleg kályhák és a családi tűzhelyek áldozati füstjét, s a mezőségeken ezüst harmatozással csillogott a dér.

— Ugy-e, szép asszony az édesanyád? — kérdezte Marian.

A költő felnézett. Homloka, mint mikor a verőfényes nyári égen egy elszakadt felhőfoslány a nap elé téved, halkán elborult.

— Már meghalt szegény — mondta.

— Beszélj róla! — kérlelte az asszony.

— Érdekel?

Marian a fiú homlokára csókot lehelt.

— Hiszen az édesanyád volt...

— Milyen jó vagy te, Marian — suttogta a költő. Csókkal borította el a két illatos kezét, aztán rájuk fektette az arcát.

— Édesanyám szép magyar asszony volt — kezdte a költő hosszú gondolkozás után. — Nagyon szép asszony volt, Marian. Karcsú volt, mint te, s némelykor az ő szemét látom, ha rám nézel és tudom, hogy valamit titkolsz előttem...

— Boldogtalan volt talán?

— Nem tudom. Lehet... A haját símán viselte, mindig sötét ruhában járt és nem nevetett soha... Lehet... Hiszen apró gyerekkoromra is úgy emlékszem, mint egy szomorú álomra. Egy asszonyt látok, aki szüntelenül dolgozik, s ha elfárad, a templomba megy...

— Szeretett?

— Ó, nagyon. Az édesapámnak mindig azt mondta, hogy én vagyok az ő fia. Az édesapám meg azt felelte rá, hogy meg is látszik rajtam. Ilyenkor az apám dühös lett és kidobta az ablakon a babáimat.

— Babákkal játszottál? — mosolygott Marian.

A költő gyengén elpirult.

— Gúnyolsz te is? ... Pedig ha tudnád, mennyit sírtam a kóchuszárokok, meg a rongykaták miatt!... Mikor az apám elkövette velük ezt a kegyetlenséget, fel tudtam volna magam akasztani. Gyuri vigasztalt meg, a bátyám, aki a parasztgyerekekkel rendszerint az ablak alatt gombozott. Szépen fölszedte a babáimat, aztán besomfordált és azt mondta, hogy még nem nyúz senki, ne bőgj. Kivitt, beleültetett a kis kocsijába, babáimat az ölembe rakta, aztán nyargalt velünk a kertbe, ő volt a ló.

— Néha az utcára is kivitt — folytatta kevés szünet után a költő, miközben valami különös meghatottság suhant át a vonásain. — De én féltem. Nagyon féltem. Hiába dobálta meg Gyuri a kóbor cigányokat és hiába páholt el minden kölyket, aki az útunkba került, én annál jobban féltem... Tudod, Marian, az úgy volt. Mi Észak-Magyarországon lakunk s a falu végén kezdődött a hegy. S a hegy olyan nagy volt, olyan sötét volt és olyan nagy és fehér fellegóriások könyököltek ki a hegy tarajára, hogy mindig meghalkult a szívem és behúnytam a szememet... Ha nekem arra a hegyre fel kellett volna mennem, talán szörnyethalok... Félttem. Rettenetesen féltem. És ugyanezt a félelmet éreztem akkor is, ha éjjel arra ébredtem föl, hogy a sötét udvarra nagy lármával begördül egy kocsi... A kocsiiban danoltak, hegedű szól, klarinét sivalkodott, aztán csapkodták az ajtókat, nevettek, háhotáztak, döngették az asztalt és olyan sűrű, olyan fojtó volt az éjszaka...

— Ki jött?

— Az apám jött, Marian. A cimboráival... Ilyenkor hideglelősen kiugrottam az ágyból, bebujtam az édesanyám mellé és sírtam. Édesanyám átölelte a nyakamat és éreztem, hogy folynak a könnyei...

Csönd lett. A hintó bűgásába messze muzsikaszót haristoltak a kerekek, a költő behúnyta a szemét.

— Aztán? — kérdezte az asszony.

— Aztán addig ment ez így — folytatta a költő s látszott az arcán, hogy régi sebeket tép fel minden szava — míg sok-sok ilyen fülledt és rémületes éjszaka után az apám kocsira ültetett, vitt az idegenbe. Jött a gimnázium... Emlékszem, zuhogott az eső és a szívem majd megszakadt. Úgy kellett az édesanyám nyakából lefejtetni... Aztán hátunk mögött maradt a ház, eltűnt a falu, eltűnt minden ismerős árok, domb, bokor és befutott a kocsink egy idegen város sivár falai közé. Ott bementünk egy új, vékonyfalú és malterszagú házba, ahol egy kimért, örökkön hivatalos, merev és kibírhatalanul nagyképű számtanprofesszor fogadott, aki bevezetett egy szobába és azt mondta, hogy ez lesz az új otthonom. Apám a lelkemre kötötte, hogy fogadjak szót, aztán kocsira ült és ott hagyott... Keserves pillanatok voltak... Sírni nem mertem, mert félttem a veréstől. Összeszorítottam a fogaimat, rányomtam az arcom az ablaküvegre és addig bámultam az esőt, amíg este lett... S mire az édesapám, szokásához híven éjfélkor és muzsikaszóval, hazarobogott és berontott a házba a cimboráival: én már csontig átázva és az út rémületétől félholtan ott dideregtem az édesanyám karjai között... Apám irtózatossá haragra gyúlt, megragadta a nyakamat, kirántott az ágyból, bevitt a másik szobába és a botjával valóságos összetört...

Marian megborzongott.

— Na és az édesanyád... az édesanyád nem tudott segíteni?

A költő rázta a fejét.

— Az én apámnak csak engedelmeskedni lehetett, Marian. A szeme rebbenése parancs volt, a szava ítélet, az ökle bakó... Szegény édesanyám életében talán ez volt az egyetlen eset, hogy szembeszállt vele és takart a testével, amíg tudott, de aztán az apám őt is megragadta és... Ne... ne beszéljünk róla... — tette hozzá lefojtva a költő. Kezébe temette az arcát és elhallgatott.

Marian lehajtotta a fejét:

— Szegény fiú...

Hallgattak. Kis idő múlva a költő felnézett s míg beszélt, halkan szivárogtak a könnyei.

— És most következett a nagy, az igazi szenvedés. Mert megint kocsira ültettek s az édesanyám meleg ágyából, a szülői ház meghitt boltívei alól a vékonyfalú és malterszagú idegenbe vittek... Esküszöm, Marian, átsírtam és átjajveszéltem minden éjszakát... És a latin olvasókönyv fedelén apró rovátkákkal számoltam, hogy hányszor kell még virasztanom karácsonyig... S mikor annyi sírás, annyi átjajveszékelt éjszaka után végre megnyílt előttem az út és mehettem haza... borzasztó volt, Marian... A karácsonyfa apró lángjai helyett nagy, lobogó gyertyákat találtam az édesanyám ravatala körül...

A patkók csattogása és a kerekek bűgása valami mély és kábító muzsikába ölelkezett. A költő belehajtotta fejét a szépasszony ölébe, aki

szótlan elérzékenyedéssel símogatta a hullámos fürtöket. S míg Marian végigsuhant gondolataival a korán árvaságra jutott fiú életén, az a nemes, de egyben megdöbbenő érzése támadt, hogy ifjú udvarlójával szemben neki az egyszerű szeretkezésnél sokkal szebb, nagyobb, de nehezebb kötelessége van. S ettől a felelősségérzettől talán meg is ijedt kissé. Talán gyengének érezte magát e feladatra, amely egyelőre ismeretlen érzéseket csiholt ki a szívéen; talán csak a kényelmét féltette attól a viszonytól, amely a szerelem sekély és síma tavacskái helyett a mély és viharos tengerre viszi. De bármi történt is a lelkében, ebben a hirtelen megdöbbenésben nem volt több a félelem, mint a sóvárgás egy titokkal teljes új világ után, amelyről még sohasem hallott, amelyet még sohasem látott, s mégis annyira közel van, hogy csak a kezét kell kinyújtani érte.

— Szomorú föld az a ti országotok! — törte meg a csendet Marian. A költő felrezzent.

— Nem mindenkinek, Marian. A szomorúság az emberekben lakik és nem a földben terem... Az én apám sohasem volt szomorú. Tavaly halt meg, Isten nyugosztalja... Meg Gyuri, a bátyám se szomorú. Pedig ő is korán árva lett és ő is idegen emberek között nevelkedett. Most átvette a birtokot és éli a világát. Nagyokat eszik, nagyokat iszik, alszik, mint a medve, elvett egy leányt, hogy jól főzzön neki, utálja a könyveket és rettentően szegényli, hogy költő vagyok... A boldogtalanság az emberekben lakik, Marian, és én azt hiszem, minden költő boldogtalan... Sokszor az az érzésem, hogy nem a világ rideg, nem az emberek gonoszak, csak én vagyok hibás... Gazdag vagyok és a pénzemnek nem tudom hasznát venni... Fiatal vagyok és nem tudok az életnek úgy örülni, mint más örül... Más ember az első csinos szobában otthonra talál, nekem még a szülői ház is rideg... Az én otthonom nem téglából való... Nekem nem kell meleg kályha, nekem nem kell jó konyha, nekem nem kell jó háziasszony... nekem csak egy hűséges nő kell, kinek meleg ölébe le tudom a fejemet hajtani...

— Marian!... — suttogta a költő és átölelte az asszony derekát. — Mióta meghalt az édesanyám, te vagy az első, ki ezt megadod nekem. Mondd, Marian, mondd... el tudod te képzelni azt a sivár lelkiállapotot, amikor valaki még azt sem tudja magáról elmondani, hogy: „Megyek haza...” Ha a munkás megindul a gyárból: megy haza. Ha a hivatalnok leteszi a tollat: megy haza. Ha a lovat kifogják a hámból: megy haza. Ha a madár átrepül a tengeren: megy haza... De én hova megyek, mondd meg, Marian, hova megyek, mióta az édesanyám ravatala mellől kitzasztottak ebbe a rideg, nagy világba, amelyhez semmi, semmi közöm!... Hova megyek?...

— Nézd, Marian — folytatta a költő és félrehúzta a függönyt, ki-mutatott az ablakon. — Ott a völgyben van egy kis ház. Látod?... A házon egy kémény és a kéményből száll a füst. Bent bizonyára lobog a tűz, a tűz mellett egy asszony, aki talán nem is tudja, hogy minden parázsra vetett rőzsedarabbal a távoli erdőbe üzen... Mert abban az erdőben, ott mészze, egy favágó dolgozik. És az a favágó lenéz a völgyre, meglátja a füstöt és megáll. Aztán felderül az arca, vállára dobja a fejszét és megindul a füst felé... Ha az az asszony te lennél, Marian, és én látnám a füstöt, hogy valahol várnak, akkor elmondhatnám magamról, hogy megyek haza... De addig?...

Marian szívét elöntötte az érzelem, hirtelen és erősen átfonta a költő nyakát.

— Szeress, Marian, szeress... — nyögdécselte a költő. — Szeress... nagyon szeress... hogy életemben csak egyszer... csak egyszer mehessek haza...

...Nagyjában ez volt a lefüggönyözött batár mindennapi története. Csak a szavak voltak mások, de a csók egyformán szomjas és az ölelés egyformán forró maradt. A vége mindig egy átszellemült foházkodásba zengett, mint az áhitatra lefojtott orgonaszó:

— Szeress, Marian... szeress...

És Marian megszerette az ifjú lovagot. Volt a szerelmében valami anyáskodás, de volt benne némelykor a tisztaság és a jóság tiszteletéből is valami tartózkodásféle, amelyet csak akkor ragadott el a szenvedély, ha a csók szédületében elzsongultak az idegei.

Ha a költő lelkéből feljajdult az árvaság, úgy érezte, egy láthatatlan anyai kéz ragadja meg a csuklóit és viszi az elbúsult gyerek homloka felé. Ha az ifjú udvarló derült szemében meglátta a gondolatok és a vágyak fehér virágait, lesütötte a szemét, nehogy lovagja a lelkébe lásson, amelyben egy megtépett s a korai dértől megfonnyadt virágoskertet hordozott. De ha a csók érintésétől meglepte a mámor és nem látott egyebet, csak az ifjú férfit: asszony volt olyan kiteljesedett odaadással, mint mikor a rózsa kelyhe megnyitja magát a tavaszi szél előtt.

De csodálatos, hogy míg ezeken az átkocsikázott délutánokon a költő mindent elmondott magáról és apróra elpanaszolta a multját, Marian életéről nem esett egy szó sem. S ha néha megtörtént, hogy belebotlottak egy-egy vonatkozásba, amely a szépasszony multjára, jelenére, vagy családi viszonyaira célzott, olyan hirtelen és ijedt csend szakította meg a beszélgetést, mint mikor valaki egy szeplős ember társaságában pulykatojtást emleget. Ezekben a gondos kerülgetésekben és hirtelen elhallgatásokban a tapintatnak már az a formája volt, amelynek a neve: hallgatólagos megegyezés.

Azonban a költő akarva-akaratlan így is megtudta — mint ahogy mindent megtudunk, amit nem akarunk —, hogy a szépasszony valóban egy rendkívül gazdag kereskedőnek a hitvese. A felfedezés mélyen megrendítette, de belenézett Marian szeméibe és úgy elhessegette lelkéről a társuló gondolatokat, mint cukorról a legyeket szokás. Ám az elejtett szavak és az események véletlen sorozata apránként mindent megmondott neki, ami nagyon őszinte pillanataiban a kérdések lappangó paraszával égette bensejét. Így tudta meg azt is, hogy a szépasszony nem tisztára az ő kedvéért választotta sétakocsizásra azt az utat, amelyen megismerkedett vele s ahol később egy esős októberi estén rátalált.

Egy derült novemberi délután ugyanis kikocsiztak a várostól mintegy tizenöt-húsz kilométerre emelkedő hegyek közé, ahol a déli meredeken egy „Weisser Hirsch“ nevezetű turistaház feküdt. Útjuk az immár elphient Rotz úr vendéglője előtt vitt el, s a költő mély megindulással nézett ki az ablakon. Megölelgette szemével a kihalt ambitust, amelynek az oszlopain már csak itt-ott virított egy-egy vadszőlőlevél és visszaálmodta azt a feszengő ostobaságot, amely élete megtalált boldogsága elől menekülni akart az erdő avarjára. Majd végképen elérékenyedve Marian vállára borult, s mikor megragadta a kezét, érezte, hogy az remeg és hideg.

— Borzasztó volt... — suttogta Marian. — Éppen itt jártam, amikor meghalt... Benyitottam... ott feküdt a padlón...

A költő visszahanyatlott és felnyögött. És még akkor is sápadt volt, amikor a másfélórás kocszítás után berobogtak a „Weisser Hirsch“ udvarára, ahol a batár nehéz zökkenéssel megállt.

— Mi történt veled? — kérdezte Marian. Megpaskolta a fiú arcát, s mielőtt kiszálltak, megcsókolta.

— Szeress, Marian! — kiáltott a költő. — Szeress!...

És Mariannak a vad öleléstől elakadt a lélekzete.

Aztán leléptek a terméskövel körülbástyázott udvarra, a kocsit a fél-szer alá küldték és megindultak a svájci modorban épült turistaház falépcsői felé.

Az oszlopokon nyugvó lépcsők a turistaház emeletére szolgáltak, ahol a fal és a zsalugáteres ablakok egész hosszában egy gerendákból és lécekből összetakolt széles folyosó lebegett, amely olyan lármát csapott a két vendég lépései alatt, mint a dob. Marian úgy ment és olyan otthonosan mozgott, mint aki a helyet már régen és igen jól ismeri.

A meglazult padlásgerendák dübörgésére rendetlenül öltözött, hajdan csinos, de ma már kissé elnyűtt asszonyság sietett eléjük, aki arcán viselte a viharos ifjúság és a hosszú preparáltság petyhüdt nyomait. Mikor megpillantotta Mariant, látható meglepődéssel összecsapta a két kezét, majd túlzott szívéllyességgel és szinte már bántó bizalmaskodással összeölelgette.

— Mein gnädigstes Marichen! — sipákolta. — Csakhogy már látom, csakhogy már látom!... No iszen, no iszen — símogatta jobbról-balról Marian orcáját —, tudtam én azt, hogy kigyógyulunk! — s itt a költőre nézett. — Meg aztán, mein gnädigstes Marichen, nem is volt érdemes az után a, phi!... — s itt egy nagyot köpött.

A bizalmaskodó áradozás Mariannak szemmeláthatólag terhére volt, s azzal ütötte el, hogy uzsonnát kért. Az asszony betessékelte őket a folyosó közepéről nyíló tágas ebédlőbe, ahol a falon köröskörül fantasztikus színnyomások ábrázolták a hegymászás veszedelmeit, tarkítva a turisták közhasználatú jelmondataival.

„Der Durst in der Hitze dein Gefahr.“

Vagy:

„Der Durst im Schnee und Winter kein Gefahr.“

S végül:

„Der Durst in diesem Zimmer keine Frage.“

A költő levert volt és úgy találta, hogy a feliratok roppant ostobák. A folyton karatyoló asszonyság kellemetlen torokhangja is kezdte már idegesíteni, alig várta, hogy kimenjen a szobából. Mikor nagysokára egyedül maradtak és fázósan odaültek a duruzsoló cserépkályha mellé, felkönyökölt a térdére és összehunyorított szemekkel maga elé meredt. Marian is előredőlt, tenyerébe fektette az arcát s míg egyik is, másik is szótlán elborulással gondolkozott, a magasan derengő hegy kopár üstöke benézett az ablakon. S a sziklák és a legelők végtelen nyugalma olyan mély és olyan dermedt csöndben ülte meg a báméskodó négy falat, hogy a rozoga ajtók s a megvénhedt ablakok repedésein a lassan áramló meleg cincogását tisztán lehetett hallani.

A terhes csöndet Marian felszakadó sóhajtása törte meg. Felállott, hátrakulcsolta a kezét és sétált fel s alá. A padló sírt, az apró cipellők dobogását megkongatta a csönd s a költő úgy vélte, hogy valaki megy, megy s a távolodó lépések zaját elnyeli az idegen messzeség. Hogy Marian alakja elhomályosodik, már-már a ködös távolban libeg s hogy egy harmadik valakinek az itt settenkedő emléke mind nagyobb és nagyobb szakadékokat hasít kettőjük közé.

Marian némelykor meglassította a lépéseit és felemelte a fejét, mint aki távoli zajra figyel. Majd összefonta mellén a karjait s egy-egy bútor-darab: asztal, kép, tükör vagy szék előtt merengő arckifejezéssel megállt. Egyszer aztán valami nagy belső didergés rázta meg a testét, egy hirtelen és fájdalmas mozdulattal kirántotta az ajtót, hajadonfőtt, köpeny nélkül a libegő folyosóra ment, rákönyökölt a korlátra és mozdulatlanul bámulta az ágaskodó hegyeket. Sötét és szomorú alakja pontosan az üvegajtó ablakára esett s belülről, a vadregényes hegyvidék álomszerűen kirajzolt hátterével, valósággal egy színpad drámai jelenetének hatott.

A költő Marian sötét alakjára emelte a szemét és rajtafelejtette. Így maradt sokáig. S a nagy csöndben talán egy félórát is elnyelt az alattomosan szürkülő novemberi délután, míg a hangos asszonyosság rálökte az ajtót s a párolgó teáskancsóval megjelent.

— Ahh, egyedül, egyedül?... — rikácsolta az árván gubbasztó költő felé.

Itt óvatosan körülmélt, s mikor meglátta Marian mozdulatlan alakját az ajtó előtt, szájára szorított mutatóujjal odasomfordált a költő oldalára. Megérintette a vállát, ráhunyorított:

— Már be van fütve, kedves uram...

— Hol? — kérdezte a költő nem minden megdöbbenés nélkül.

— Hát a szobájukba, kedves jó uram! — tárta szét kezét az asszonyosság. Aztán megfordult és negédes viháncolással kiszaladt.

... Mire Marian a folyosóról visszajött, ifjú lovagját lángvörös arccal találta a helyén.

Szótlatlanul elfogyasztották az uzsonnát, aztán útrakeltek. Már erősen alkonyodott, a sötét udvaron az öreg kocsis meggyújtotta a batár lámpá-sait. A bizalmas asszonyosság méltatlankodó fejcsóválások között lekísérte őket a lépcsőn, közben jámbor maliciával duzzogott:

— Mein gnädigstes Marichen — mondta —, igazán nem járja, hogy egy idő óta úgy elhanyagol engem! Azelőtt jó voltam magának minden nap, ma meg egy hónapban egyszer is rossz vagyok?... Na várjon, gnädigstes Marichen, várjon... Majd megsirat maga még engem! Az emberek szájára a „Weisser Hirsch“ mamájánál jobb lakatot úgy sem talál!...

Mikor a kocsi kigördült velük az országútra s a batár sötétjében egyedül maradtak, Marian nem tudott többé uralkodni az érzelmein. Térdre vetette magát a költő előtt és hangos zokogással az ölére borult.

— Miklós!... Miklós!... Tudsz-e még szeretni engem?...

A költő felkapta, mellére zárta és hazáig bódult szerelemmel csókolta a száját.

A „Weisser Hirsch“ többé nem is került szóba. Sem aznap, sem később. S hogy végképen elkerüljenek mindent, ami őket boldogságuk egyetlen bántó délutánjára emlékezteti, az öreg batárt is lomtárba tették. December

elején leesett a hó, a föld vastag bundázatán a kerék nehezen szaladt, hideg is volt nagyon, a találkozókra más helyet kellett keresniök. S erre a célra alkalmasnak bizonyult a diáknegyednek egy „Drei Rosen“ nevezetű tiszta kis vendéglője, ahol az ifjú és bőkezű pár minden este egy zártkörű italozásokra berendezett szobát kapott.

A költő lelke itt csordulásig telt azzal a boldogsággal, amelyből neki a kis ház és a füst példázatából mindössze egy asztalt, pár széket, egy kályhát és egy kis konyhaillatot juttatott a sors. De minden egyebet pótoltt Marian kitűnő asszonyi ösztöne, aki a nagy árva gyerek mérhetetlen nostalgiját az „otthon“ után apró és gyerekes figyelmességekkel iparkodott kielégíteni. Tréfás háziasszonyi kötelességtudással megtörölgette a tányérját, felaprította az ételét, eléje tette a poharát és kétségbeesett, ha a félliteres sörporció egyetlen hajtásra legurult.

— De Miklós! — mondta ilyenkor. — Berúgsz!

A költő nevetett és megcsókolta érte.

A nevenapján pedig — december hatodikán —, mikor Marian egy kis virágcsokorral a kezében felköszöntőverset mondott neki, féktelen örömben és boldogságának immár el sem viselhető jóllakottságában olyan dári-dót csapott, hogy körülöttük táncolt a „Drei Rosen“ egész megriadt személyzete. Marian kacagott, tapsolt, énekelt, ivott, éjjélkor a pincér orra alá tejszínhabból bajuszt csinált, s éjjélután két órakor kijelentette, hogy záróra ide, záróra oda, ő nem megy haza.

A vendéglős eleinte kedélyesen vette a dolgot, de mikor látta, hogy a szépasszony jókedvén minden ékesszólása megtörik, lecsavarta a villanyt és rájuk csapta az ajtót.

A koromsötét szobában egyedül maradtak. Nagy csönd támadt, amelyben csak egy lefojtott női kacagás bűgött, mint a páriát kereső galamb. Aztán ez is elhallgatott. A helyzet igen kényes volt, s a költő már-már indult az ajtó felé, amikor Marian visszarántotta, átkapta a nyakát s a fülébe rebegette:

— Ó Miklós... Miklós... Mikor leszünk már egyszer igazán boldogok?...

Mikor újból kigyúlt a villany, a számlával visszatérő főpincér egy bosszús női arcot s egy kétségbeesett fiatalembert talált.

... Ettől a naptól kezdve forró nyugtalanságban teltek az esték. Az utcán szorosabban jártak, a „Drei Rosen“ kis szobájában önfeledtebb lett az ölelés, hosszabb a csók és rövidebbek a szavak. Ha pedig a két szempár a meghitt pillanatokban egymásba mélyedt, valami nagy belső lobogás tüze fényesedett ki az előszívárgó könnyeken, azokon a könnyeken, amelyeknek olyan különös és olyan lágy a törésük, hogy a szerelmi felindulást ezer könnybelábadt szem között is megkülönböztetik.

És egy álmatlanul áthánykolódott éjszaka után a költő behívta a szobájába Frau Roitschot, hogy valami fontos ügyben beszélni óhajt vele. A kiaszott asszonyság ma különösen savanyú volt, s mikor az ajtóban megállt, szende búbánattal összekulcsolta a kezeit.

— Parancsol?...

— Kedves Frau Roitsch — kezdte bizonytalan hangon a költő — egy kérésem volna.

— Állok rendelkezésére.

— Arról van szó, kedves Frau Roitsch... Illetőleg nagyon kérem, ne értse félre a szavaimat...

— Nagyon jól tudja, Zsigárdy úr, én semmit sem szoktam félreérteni — sóhajtott az asszony. — Én nagyon egyenes nő vagyok. És ha netán arról lenne szó, hogy anyagilag momentán, most, ebben a pillanatban zavarba tetszett volna jutni...

— Szó sincs róla! — vágott közbe a költő.

— Na mert legnagyobb sajnálatomra kellett volna mondanom, hogy magam is alig várom az elsejét...

— Sokkal fontosabb dolgot akarok mondani — intett a költő. — Arról van szó, kedves Frau Roitsch, hogy izé... Illetőleg arra akarom kérni, hogy ha a napokban... a napokban esetleg meglátogatna a meny-asszonyom...

Frau Roitsch hirtelen összeharapta az ajkait, szemérmesen elfordult.

— Hát arról szó sem lehet, kérem. Az én házam tisztessége, kérem...

— Ne értsen félre, kedves Frau Roitsch! — emelkedett föl fülig pirosan a költő. — Elvégre, ha biztosítom róla...

— Nem, nem, nem, ne is tessék beszélni! — hadonászott az ecetillatú asszonyság. — Én megmondtam már akkor, amikor ide méltóztatott jönni, hogy a szoba nem sturmfrei, kérem, hogy asszonyszemély ide rajtam kívül nem teheti be a lábát, kérem, és ne is tessék ilyet kérni, kérem!

Az ajtó csattant, az ecetillat megszűnt.

A költő megszitta a fogát, aztán felkáromkodott. Papucsát belerúgta az ajtóba és vágatni kezdett a bútorok körül.

— A nyomorult! — dohogott. — Az útálatos!...

Öt pernyi dühös vágatás után behenyatlott a karosszékbe, kimerülten pihegett. Átgondolta a történeteket, latolgatta az eshetőségeket, felfájt a szívében a boldog tervezgetés, amelynek ledöntött falai körül — úgy érezte — romokban hever az egész világ. Később lehiggadt és sötét elhatározással megesküldött, hogy még ma elhurcolkodik. Már-már neki is látott, hogy összecsomagol, amikor halkan kinyílt az ajtó és megjelent a háziasszony ösztövérek alakja.

Elfordult, nem is akarta látni.

— Kedves Zsigárdy úr — kezdte az asszony olyan halkan, mint a szünyogzűmmögés —, gondolkoztam a dolog fölött. És arra a meggyőződésre jutottam, kérem, hogy elég sajnós, de ez a rettenetes drágaság, kérem, még a magamfajta tisztességes asszonyt is bizonyos engedményekbe kényszeríti bele, kérem...

A szobaúr felütötte a fejét, az asszony folytatta:

— Tegnap drágább lett a krumpli, kérem, ma drágább lett a liszt, kérem, holnap emelik a húst, kérem, és lássa be, kérem, hogy ha többen használják a szobát, a bútor is jobban kopik, kérem...

— Voltaképpen mit akar? — szólt közbe a költő.

Az ecetillatú asszonyság közelebb lépett, oldalra hajtotta a fejét.

— Végtelenül sajnálom, kérem, de ha azt akarja Zsigárdy úr, hogy ide látogatók is jöjjenek, huszonöt márkáért nem adhatom a szobát, kérem...

— Mennyit akar? — kérdezte a költő. És máris elhatározta, hogy mindent megad.

Az asszony lesütött szemmel piszkálta a körmeit. Halkan firtatta:

— Sokszor fog jönni a menyasszonya, kérem?

— Nem tudom... Lehet...

— Hát akkor mondjuk... harmincöt márka, kérem...

A költő zsebébe nyúlt, hang nélkül fizetett. Frau Roitsch hang nélkül zsebre vágta a pénzt, kiment.

S a „Drei Rosen“ kis szobájában aznap este úgy találta Marian, hogy ifjú lovagja kissé elfogult. Vacsora után két tenyere közé fogta a költő fejét s a szemébe nézett.

— Miklós — mondta — te most vagy titkolsz valamit előttem, vagy nem mersz valamit bevallani!

A költő arca olyan lett, mint a piros lámpaernyő, ha lángot gyújtanak alatta. Lezárta a szemét, égő arcával a szépasszony vállára menekült.

— Látogass meg, Marian!... — súgta a fülébe.

Marian feleletképen megszorította a kezét.

— Holnap este... holnap este nálad vagyok...

HATODIK FEJEZET,

amelyben gyöngyvirágok nyílnak a hó fölött.

Másnap délután öt órakor Frau Roitsch egy félénk és rövid csöngetésre elősietett az odujából és ajtót nyitott.

— Itthon van Zsigárdy úr? — kérdezte félhangon egy pelerines alak, akiben az asszony tüstént felismerte Luciánt.

— Itthon van — válaszolt Roitschné. Majd egy mártiri sóhajtás után hozzátette: — Azt hiszem azonban, nem a legjobbkor méltóztatott jönni, kérem...

— Miért?

Az asszonyság nyakába húzta a vállát.

— Nem tudom, kérem. Én semmit se tudok, kérem...

Azzal sarkonfordult s a konyhába ment.

Lucián pár pillanatig gondolkozott, aztán ő is megrántotta a vállát és a sötét előszobán át megindult a költő ajtaja felé. Az ajtó előtt megállt s feloldalra engedve a fejét, hegyezte a fülét.

Bent valaki kalapáccsal döngette a falat, miközben énekelt:

Da ruß ich bei der Sonne Schein:

O stille meine Sehnsuchtspejn!

Ich will nur deine Liebe,

Lieb mich, und die Welt ist mein...

Benyitott.

A költő egy kétágú létra tetején állt és szögeket vert a falba. Már alapos munkát végezhetett, mert a környöskörül szögelt szoba átellenes falairól szabályos eséssel, szinte boltívszerű beosztással vékony zsinórok kapcsolták össze a szögek fejét, s a rendkívül elmés hálózat központja a gázlámpa rúdja volt, amelyen a lebegő sátor minden fonala összetalálkozott. A földön szanaszét a munka hulladékai, a közepen egy hatalmas ruháskosár, benne színültig friss, illatos, valósággal még harmatozó gyöngyvirág.

Mikor Lucián az ajtóban, hóna alatt az ismerős kis batyúval, megjelent, a költő kezében hirtelen megállt a kalapács és a levegőben maradt.

— Hát te?... — szólt le a létra tetejéről.

És a hangjában volt valami kellemetlen megdöbbenés.

Lucián nézte a létrát, nézte a szögeket, nézte a zsinórokat, aztán a kosarat, benne a töméntelen virágot s végül a költőt, akin a szeme valami zavart csodálkozással megpihent.

— És te?... — válaszolt halkán. A mutatóujjával köröket csinált a homlokára, jelezve, hogy valaki alkalmasint megháborodott.

Lucián némajátékát hosszú és kínos csönd követte. Végül is a költő úgy oldotta meg a beállott zavart, hogy lesietett a létra tetejéről és a közel két hónapja hűtlenül csatangoló cimborát áradó szeretettel összeölelte.

— Boldog vagyok, Lucián! — suttozta önfeledten. — Boldog vagyok!...

A megtért lakótárs mozdulatlanul tűrte a kiadós öleléseket, s mikor az áradásnak vége lett, csendesesen lehajtotta a fejét, aztán megindult arra, amerre jött.

— Hát szervusz — mondta halkán. — Szervusz...

— Hova megy? — állott elébe a költő.

Lucián megvonta a vállát.

— Ha én azt tudnám, testvér... De látom, itt fölösleges vagyok...

— Nincs lakásod?

— Nincs. Kirúgtak.

— Hm... Pedig hát nem alhatsz az utcán...

— Majd alszok valamelyik billiárdasztalon...

Csönd lett. Álltak és mindegyik a másik cipőjén talált valami megnézni valót.

— Izé... pénzed van? — kérdezte a költő.

— Már azt is elfelejtettem, milyen a formája — intett Lucián.

Miklós a zsebébe nyúlt s Lucián érezte, hogy ujjai közé csúszik egy tízmárkás arany.

— Ha úgy tíz, esetleg tizenegy óra felé visszajössz — mondta a költő — szívesen látlak...

Lucián mellényzsebébe tette az aranyat s mikor érezte, hogy benne van, kiegyenesedett.

— Mindössze tíz óráig az egész komédia? — tárta szét kezeit s körülnézett a szobán. — Ennek ugyan érdemes volt ilyen feneket keríteni!...

— Ne rontsd az örömemet — kérlelte a költő, miközben gyengén elpirult. — Lásd, oly boldog vagyok... S ha tudnád, milyen nagy ünnepre készülök...

— Jól van, jól van! — hadart a levegőbe kedvetlenül Lucián. — Ünnepe, boldogság, öröm, vagy amit parancsolsz, kérlek, az mind nagyon szép dolog. Csak ezt a sok lapulevelet ne látnám itt. Te! — kiáltott és belerúgott a gyöngyvirággal megrakott ruháskosárba. — Hiszen ennek az árán egy józan ember két hónapig részeg lehetne!...

A kis batyut indulatosan bedobta az ágy alá, sarkon fordult, elloholt. Frau Roitsch csak annyit hallott, hogy valaki nagy ugrásokkal szá-

gúld le a lépcsőn, hogy valaki a költő szobájában tovább énekel, majd söpör, bútorokat tologat, ablakot nyit, szemet visz, befűt s végül halk füttyöréssel, lábujjhegyen eltávozik.

Este hét órakor pedig, mikor az elcsendesült ház minden legkisebb zajra úgy felelt, mint a porlepte sarokban felejtett öreg zongora, úgy vélte, hogy az előszobában apró cipellők kopognak végig és selyem suhog...

... Mikor Marian belépett és egy bódulásig illatos, hófehér szobában találta magát, megtántorodott és nekidőlt a falnak.

Az egész szoba csupa gyöngyvirág volt. A mennyezet sátorán úgy hintázott a patyolat-kelyhek ezer és ezer csöngetyűje, mint az apró fodrokra szakadt báránnyelhen az angyalok álma. A gázlámpa kékes világa a szirmok harmatcsöppjein szivárványra törött s valami meseszerű, túlvilági ragyogással derítette föl az egyszerű és kopott diákszobát. Az illattól és a nedvességtől enyhén párázatos levegőben minden úszott és minden lebegett.

Marian szóltanul kitérte a karjait s mélyen megindulva a költő mellére borult.

— Köszönöm... — suttogta. — Köszönöm...

(Folytatása következik.)

Szilárd János.

NÉPEK PASSZIÓ-JÁTÉKA.

*Magyar határdomb, amennyi csak van,
Golgota-hegyként az égre csattan.
Mindegyiken, hajh, egy messiás hal,
Harcban magával és — a világgal.*

*Minden falunak van Máriája,
Minden falunak nő egy Judása,
Minden faluban Nagypéntek-este;
Csak Husvét nem jön? Soha? Semerre?*

*Másutt nem csordúl felényi jóság,
Sehol sem győz ily könnyen gonoszság.
Magyar kereszt-sors akire ráért,
Fenséggel hal meg vakondtúrásért.*

*Golgota-uton míg göggel lépünk,
Egy kis kacaiba bukik be végünk.
Kezdeni tudva sohse végeztünk!
Népek passzió-játéka lettünk!*

*Micsoda fajta? Kinek a vére?
Napisten álma dobott az égre?
S ördög gunyjára árokban halunk?
Magyarok vagyunk, hajh, magyarok vagyunk!*

Novák Sándor.